

Můj otec Josef Černý jako ruský legionář byl přijat do státních služeb a jeho prvním působištěm byl okresní soud ve Veselí nad Lužnicí. Zde se také v roce 1923 oženil. Narodil se 22. 12. 1891 ve vesnici Labské Chrčice, ležící asi 4 km od Kladrub nad Labem. Jeho sdělení o tom, že před první světovou válkou pracoval v kladrubském hřebčíně, mne vedlo ke studiu fondu „Státní hřebčín Kladruby nad Labem“ (viz pramen č. 1.) ve Státním oblastním archivu v Zámrsku.

Nejdříve krátce o tomto známém hřebčíně. Ještě za Pernštejnů byla založena tak zvaná „koňská obora“, která se stala předchůdcem dvorního císařského hřebčína kladrubského na panství pardubickém. Toto panství darovaly tehdejší české stavy císaři Maxmiliánu II. jako korunovační dar, když je byly zakoupily od Jaroslava z Pernštejna za 200.000 kop grošů českých. Císař dal v tehdejší „kladrubský voboře“ zřídit hřebčín pro koně, které dal přivést ze Španěl. Jeho nástupci, jak Rudolf II, Matyáš i další, rozmnožovali chov koní nejen španělskými, ale i ušlechtilými koňmi italskými. Udává se, že roku 1729 tam bylo chováno kolem tisíce koní. O tom, že hřebčín byl skutečně významným objektem, svědčí i to, že jej J. M. Vischer zobrazil na své mapě panství pardubického z roku 1688 (pramen č. 2), jejíž výřez je na obrázku. I když jde jistě o schematický náskres, umístěný v levém dolním rohu mapy, můžeme si o rozsahu tohoto chovného zařízení učinit určitý obraz.

Studium knih 4, 5 a 6 výše uvedeného fondu (pramen č. 1) bohužel nepřineslo poznatky o tom, že byl můj otec před první světovou válkou v kladrubském hřebčíně zaměstnán. Personální výkazy (ve fondu nazývané „Personalstatus“) neobsahují totiž ani jména tzv. „Taglöhner“, mezi něž otec patřil a ani výkazy jejich mezd nejsou ve fondu podchyceny. Těmi, kdo jsou již ve výkazech zaznamenáni, jsou tzv. „Pferdeknechte“ či „Pferdewärter“, tedy hlídači koní, či chcete-li chovatelé koní. Ti (jak dále vyplynulo) měli i možnost dalšího služebního postupu. Z nich byli pro mne zajímaví dva muži: Václav Vozáb, zaznamenaný pod číslem 9 v knize č. 4 a Johann Schanz, zaznamenaný v téže knize pod číslem 28.

Václav Vozáb se narodil 10. 2. 1825 ve vsi Trnávka ve zdechovickém panství Paarů. Při bližším zkoumání jsem si mohl potvrdit, že byť vzdáleně, patří mezi moje levobřežní předky Vozáby z Trnávky. Z nich prvého, Jana Vozába, můžeme nalézt v Soupisu poddaných podle víry obce Trnávka (pramen č. 3, CH 38, fol. 4), který podle věku tam udaného se narodil v roce 1616. Tuto linii lze sledovat přes jeho syna Jana, dle věku v Soupise (pramen č. 3), narozeného v Trnávce v roce 1639. O tomto Janovi se dozvídáme pouze to, že se mu narodil syn Jiří. Toho později nalézáme jako otce Jana Vozába z Trnávky, narozeného podle úmrtního věku v. s. roku 1737 a zemřelého 25. 2. 1788 (pramen č. 4, 1902, fol. 56). Tento Jan V. se uvádí jako knížecí mušketýr ve službách Paarů ve Zdechovicích.

U něho se rody našich předků rozcházejí. Z jeho manželství, uzavřeného 10. 9. 1758 (pramen č. 4, 1902, fol. 108) s Alžbětou Stárovou ze Zdechovic, se již za dva měsíce po svatbě (16. 11. 1758, pramen č. 4, 1901, fol. 23) rodí dcera Anna, která se v lednu 1785 provdává za Václava Vavřinu, mistra tesařského, mého prapraděda ve vsi Telčice, zatímco po další dceři Kateřině narozený syn Jiří (*16. 11. 1762, pramen č. 4, 1901, fol. 55) je pak přímým předkem hlídače koní Václava Vozába. Ves Telčice později splynula s Chvaleticemi.

Václav Vozáb je zapsán v roce 1853 jako Hofgestütsknecht s platem 100 zlatých ročně a s příplatkem 30 zlatých. V roce 1864 je již povýšen, je zapsán jako Hofgestütsoberknecht s platem 300 zlatých ročně a s příplatkem 30 zlatých. S předpokládaným služebním postupem a z něho plynoucími příjmy se 19. 11. 1852 žení s Kateřinou Filovou. „Personalstatus“ zaznamenává jeho dvě děti, Terezii, narozenou 10. 1. 1853 a Johannu, narozenou 24. 5. 1854. Prvá se vdává 20. 11. 1873, druhá dne 21. 12. 1878 umírá.

Johann Schanz se narodil 2. 6. 1837 ve vsi Selmice, téměř sousedící s Kladruby nad Labem a má společné předky s mojí babičkou Kateřinou Šancovou, narozenou 12. 8. 1861 (pramen č. 6, XV, fol. 81) v Labských Chrčicích. Tyto společné předky můžeme sledovat počínaje Václavem Šancem ve vsi Selmice pramen č. 3, CH 23, fol. 118-119), který je v Soupise znamená jako čtyřicetiletý (narozený tedy v. s. 1611), s manželkou Annou, která je o 20 let mladší. Je uváděn jako tkadlec, který má jednoho tovaryše. Pokračováním přímé linie těchto Šanců je rovněž Václav, který se narodil až po roce 1651, v. s. 1655. S jeho přímými potomky se setkáváme v zápisech o narození jeho dětí Mikoláše a Jana s manželkou Lydmillou v nejstarší matrice narozených vsi Selmice pramen č. 5, b, fol. 94 a 109), resp. v matrice zemřelých pak ještě syna Václava, +16. 5. 1742 (pramen č. 5, b, fol. 433), jenž se podle úmrtního věku narodil v. s. 1685. Společné předky pak můžeme dále sledovat přes Josefa, narozeného 28. 9. 1720 (pramen č. 5, c, fol. 99), až do roku 1775, kdy jeho syn, rovněž Josef, narozený 4. 3. 1753 (pramen č. 5, c, fol. 67) v Selmicích se 20. 5. 1775 žení do Chrčic (pramen č. 6, f, fol. 91). V Chrčicích se pak v. s. 1789 rodí můj prapraděd Jan, který umírá 20. 10. 1853 (pramen č. 6, X, fol. 9).

Johann Schanz začal působit v kladrubském hřebčíně podle jeho „Personalstatusu“ v roce 1854 jako Pferdewärter. V roce 1870 je uveden již jako Hofgestütsknecht s platem 100 zlatých ročně a příplatkem 30 zlatých, o 3 roky později stále jako Hofgestütsknecht, ale s platem 250 zlatých ročně a příplatkem 30 zlatých. V roce 1892 je již povýšen a jako Hofgestütsoberknecht pobírá 300 zlatých ročně, má služební byt a 2 krávy jako deputát (obdobný údaj jsem u Václava Vozába nezaznamenal).

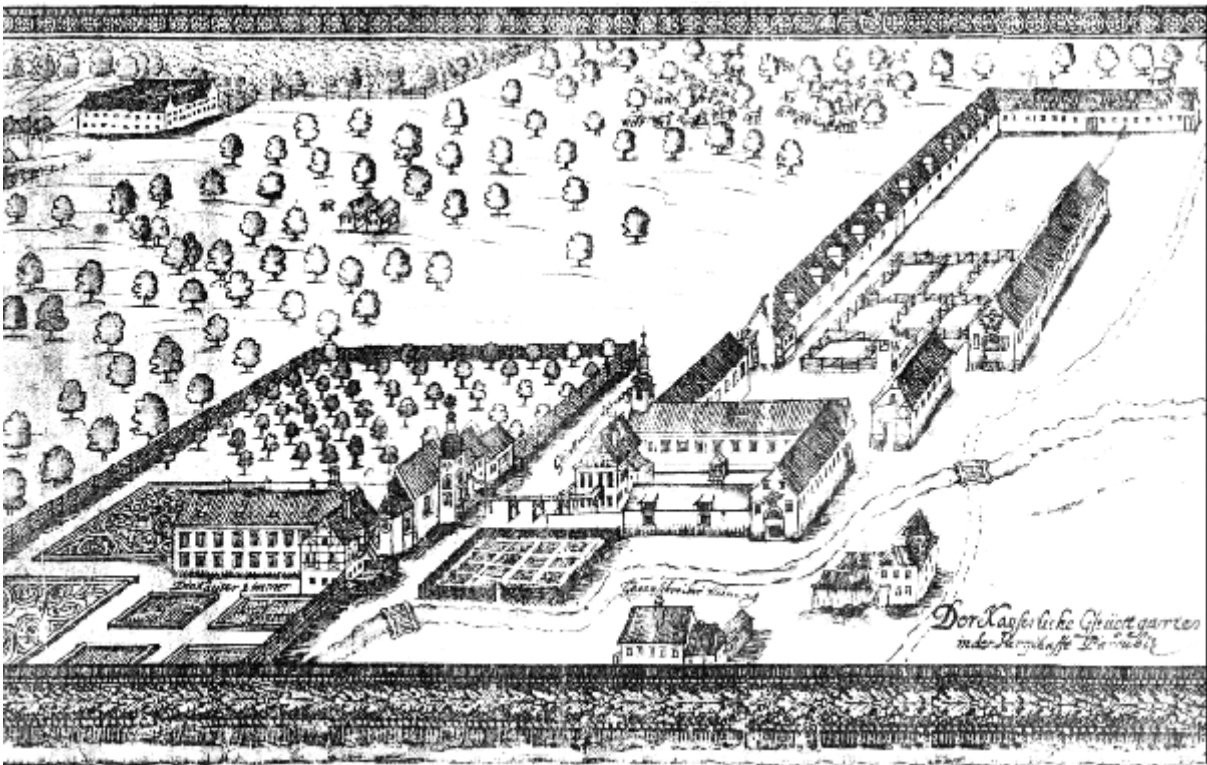
Johann Schanz se oženil (pravděpodobně podruhé) 1. 5. 1870 s Anežkou Koubovou a Personalstatus znamená jména a data narození jeho početných dětí: Alois *10. 12. 1864, Barbora *4. 12. 1866, Antonín *13. 6. 1869, Karolina *26. 7. 1871, Anna *24. 4. 1876, Marie *29. 3. 1879, Johann *20. 5. 1881, Aloisie *21. 3. 1886 a

Hermína *21. 10. 1892. V knize 5 výše uvedeného fondu (pramen č. 1) jsou dva záznamy, z nichž zvláště druhý přináší nový poznatek.

Je samozřejmé, že tak významný hřebčín měl svého zvěrolékaře. Jmenoval se Dr. Krainz, pracoval v kladrubském hřebčíně od roku 1873 a byl zařazen do X. platové třídy. V roce 1893 činilo jeho služné 2200 zlatých ročně, v roce 1898 to bylo 2400 zl., 1903 pak 2600 zl., dále 2800 zl. v r. 1909, o 3 roky později 3000 zl., v roce 1915 zvýšeno na 3200 zl., a v roce 1918, kdy záznamy končí, 3400 zlatých. K tomu od počátku ročně 600 zlatých zvláštního příplatku (tzv. Medikamentenpauschal) a 400 zlatých, tzv. Quartiergeld, i když měl být služební. Jako deputát je zapsáno 12 m³ měkkého dříví na otop a 2 krávy.

Překvapivým nálezem bylo, že hřebčín měl od roku 1905 svého vlastního lékaře pro zaměstnance. Byl jím Dr. Josef Čípek, narozený 19. 12. 1871. Po přijetí v roce 1905 byl zařazen stejně jako zvěrolékař do X. platové třídy s nástupním platem 2200 zlatých ročně. V roce 1909 činilo jeho služné 2400 zlatých ročně, 2600 v roce 1911, a 2800 v roce 1914. V ostatních požitcích, které jsem uvedl u Dr. Krainze, byl mu roven. Dnes se můžeme jen dohadovat, proč záznamy u něho končí rokem 1914. Možná, že musel narukovat, neboť péče o lidi nebyla tak důležitá jako péče o koně. Kniha 6 uvedeného fondu (pramen č. 1), obsahující záznamy z let 1910-1915, má jenom 10 zápisů o kmenových zaměstnancích, podle příjmení vesměs synů zaměstnanců, zaznamenaných v knize 4 téhož fondu.

Jsem rád, že někdejší otcova zmínka o jeho působení v Kladrubech nad Labem počátkem 20. století mne přivedla k zajímavému zjištění, že vlastně po nějaký čas kráčel ve šlépějích svých předků.

Prameny

1. Státní hřebčín Kladruhy n. L., SOA Zámorsk, fond inv. č. A/I, knihy 4, 5, 6

2. Vischer J. M., Panství Pardubice 1688 - Mapa, faksimile originálu v Národním muzeu, in: Panství pardubické 1688, vyd. MNV Pardubice a Geografický ústav UK, Praha 1948

3. Soupis poddaných podle víry 1651, SÚA Praha, fond SMR 109/45, Kraj chrudimský, CH 23 - panství Pardubice CH 38 - panství Zdechovice

4. Matriky NOZ, f. o. Zdechovice, SOA Zámorsk, (matriky až od roku 1742), č. m. 1900 NOZ 1742-1756, č. m. 1901 NOZ 1756-1774, č. m. 1902 NOZ 1784-1810, č. m. 1904 NOZ 1784-1810 (obec Telčice)

5. Matriky NOZ, f. o. Týnec nad Labem, SOA Praha: a.) M 8-18/1 m. n. 15.6.1673-14.12.1703, M 8-18/1 k. o. 28.9.1666-26.11.1702

b.) M 8-18/2 m. n. 8.11.1704-28.11.1738 k. o. 29.3.1703-1749, m. z. 17.9.1703-20.8.1749

c.) M 8-18/3 m. n. 1739-1761

d.) M 8-18/4 m. n. 1762-1784

e.) M 8-18/6 m. n. Selmice 1784-1835, m. n. Chrčice 1784-1823

f.) M 8-18/21 k. o. Selmice, Chrčice 1784-1867

g.) M 8-18/27 m. z. Selmice, Chrčice 1784-1836

6. Matriky MÚ Týnec nad Labem (matriční místo), č. m. XV, XVI m. n. Chrčice, Selmice 1842-1871, č. m. XV, XVI m. n. Chrčice, Selmice 1872-1949, č. m. X m. z. Chrčice 1842-1871

